

Quan điểm giáo dục trong dạy – học hoạt động trải nghiệm

TS. Vũ Quang Tuyên
vqtuyen@hcmus.edu.vn 0982 150 768

- Dạy – học trải nghiệm
- Nếp nghĩ phát triển
- Mô hình 5E trong hoạt động trải nghiệm
- 5E → chuẩn bị giáo án
- Nhóm thực hành - Trình bày

Đạy – học trải nghiệm

Trải nghiệm

- **Học tập trải nghiệm** (experiential learning/experience-based learning), **hoạt động trải nghiệm** (experiential/experience-based activity).
- **Học tập trải nghiệm**: Mô hình học tập với những quá trình giúp người học học bằng trải nghiệm.

Trải nghiệm

- Không có nghĩa chỉ làm
- Không có nghĩa chỉ ở ngoài thực tế
- Không có nghĩa chỉ ở thế giới bên ngoài

Trải nghiệm

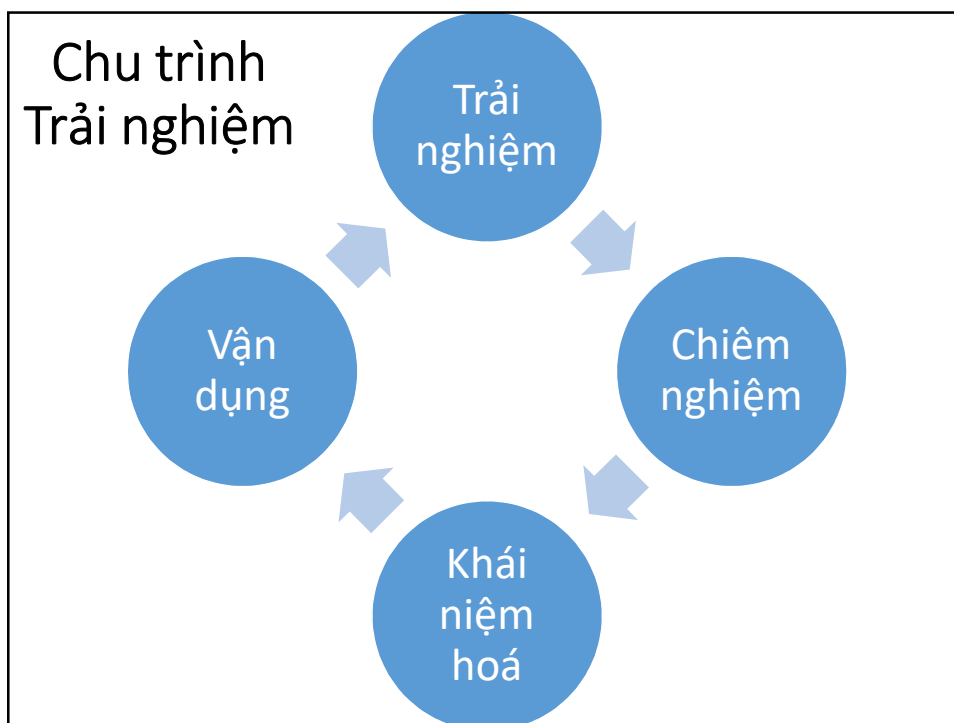
- HS cần trải nghiệm về bản thân, khám phá bản thân
- HS cần trải nghiệm/sống/thực hành các kỹ năng
- HS cần trải nghiệm/sống/thực hành các phẩm chất
- ...

Chu trình trải nghiệm (Kolb)

- 1. Trải nghiệm cụ thể/Kinh nghiệm cụ thể**
(Concrete Experience)
- 2. Quan sát chiêm nghiệm**
(Reflective Observation)
- 3. Khái niệm hoá [trừu tượng]**
(Abstract Conceptualization)
- 4. Thí nghiệm chủ động**
(Active Experimentation)

Chu trình trải nghiệm (Kolb)

- 1. Trải nghiệm/Kinh nghiệm**
(Experience)
- 2. Chiêm nghiệm/Ngẫm nghĩ**
(Reflection)
- 3. Khái niệm hoá**
(Conceptualization)
- 4. Vận dụng**
(Application)

Mô hình 5E

Đối với hoạt động trải nghiệm: Bước GIẢI THÍCH nên cộng thêm hoặc thay bằng THỰC HÀNH

Mô hình 5E

Đối với hoạt động trải nghiệm: Bước GIẢI THÍCH nên cộng thêm hoặc thay bằng THỰC HÀNH

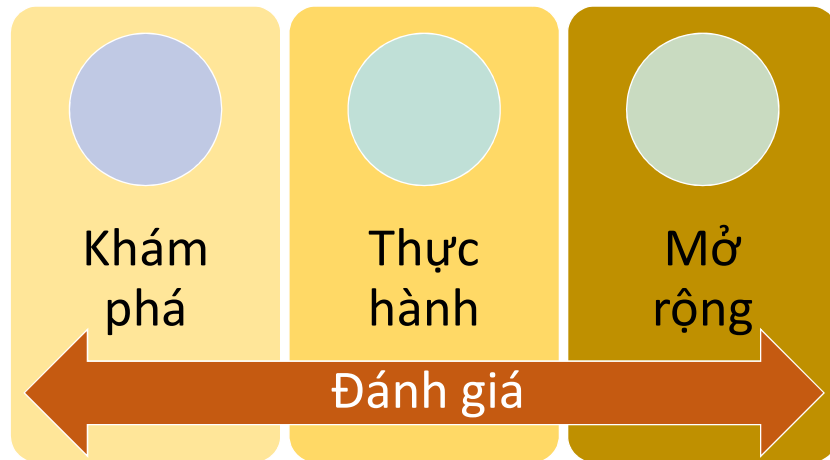
Vận dụng
mô hình 5E
cho bộ sách
Cùng Em
Hoạt Động
Trải Nghiệm

Cấu trúc
chủ đề

Cấu trúc chủ đề

Trải nghiệm qua hoạt động nhóm

- Trải nghiệm thực tế
- Sống các giá trị/phẩm chất
- Thực hành kỹ năng **làm việc nhóm/hợp tác và giao tiếp**

Đánh giá (tự đánh giá)

- Em tự đánh giá quá trình làm việc bộ sưu tập và sổ tay

Công việc	Chưa đạt	Đạt	Tốt
Tìm đầy đủ các hình ảnh, sản phẩm			
Suy nghĩ cách mới lạ, độc đáo			
Vẽ/Cắt/Dán cẩn thận			
Gặp khó khăn vẫn cố gắng làm			
Hỏi, tìm sự hỗ trợ khi gặp việc quá khó			
Tôn trọng sản phẩm của bạn			
Dọn dẹp, sắp xếp ngăn nắp sau khi làm			
Khác.....			

Đánh giá (tự đánh giá)

Tự đánh giá về thuyết trình

Công việc	Chưa đạt	Đạt	Tốt
Tập luyện nhiều lần và kỹ càng			
Gặp khó khăn và cố gắng vượt qua			
Nhìn về phía khán giả khi trình bày			
Nhìn vào mắt khán giả			
Nói to, rõ ràng và chậm rãi			
Chăm chú lắng nghe bạn trình bày			
Khích lệ bạn (khen, vỗ tay...) khi bạn trình bày			
Khác.....			

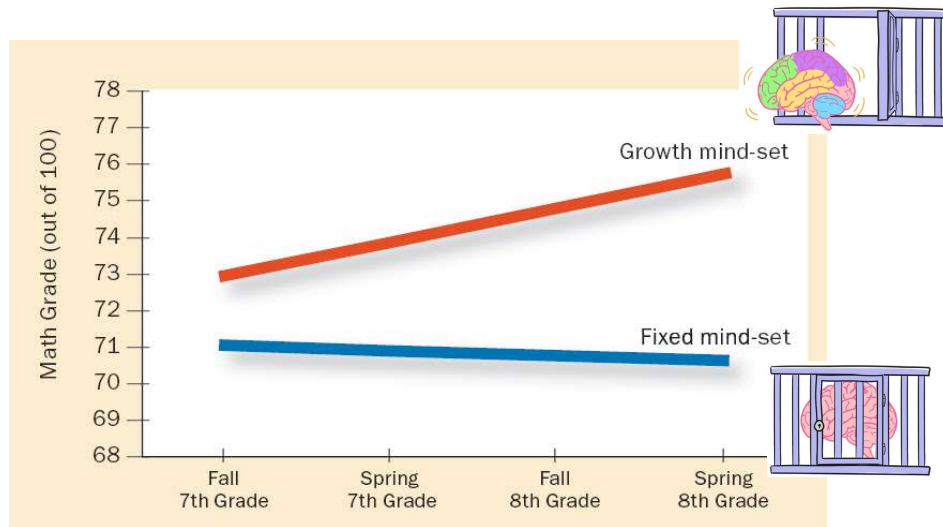
Nếp nghĩ phát triển trong dạy – học hoạt động trải nghiệm

Một vài tiếp cận giáo dục

• Năng lực (thông minh, tính cách, tài năng...) được “định đoạt” cố định	◉ Năng lực (thông minh, tính cách, tài năng...) có thể phát triển
• Nhấn mạnh Thông minh	◉ Nhấn mạnh Cố gắng
• Nếp nghĩ cứng, cố định (Fixed mindset)	◉ Nếp nghĩ phát triển (Growth mindset)

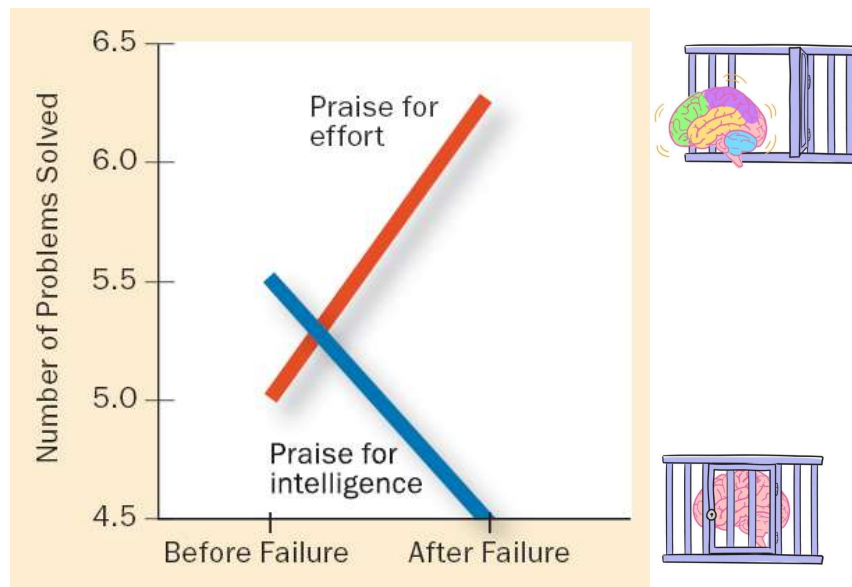
Carol Dweck. Mindset: How You Can Fulfil Your Potential (2012)

Nếp nghĩ cố định >< Nếp nghĩ phát triển

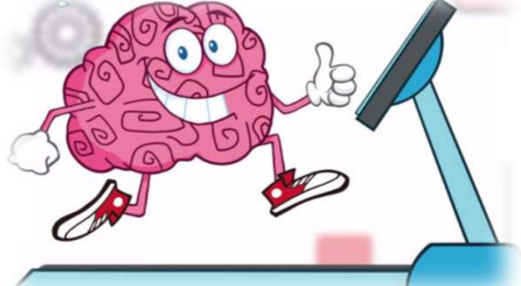
C. Dweck, Scientific American MIND (Dec 2007)

Nỗ lực. Khích lệ sự nỗ lực

C. Dweck, Scientific American MIND (Dec 2007)

Trí thông minh tựa như cơ bắp, sẽ phát triển nếu cố gắng “luyện tập”, cố gắng có chiến lược.

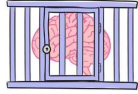
Thất bại/phạm sai lầm không bỏ cuộc mà tiếp tục vượt khó, hỏi tìm nguồn thông tin/hỗ trợ...

Sai sót là cơ hội quý để học, làm tốt hơn

Thất bại không ngược với thành công,
mà là một phần của thành công

Tại sao cần nếp nghĩ phát triển trong hoạt động trải nghiệm?

- Hoạt động trải nghiệm: thường có thể có sai sót
- Cần học từ sai sót/thất bại
- Cần cố gắng vì có thể phải đi làm lại
- ...

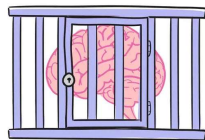

Nếp nghĩ của bạn

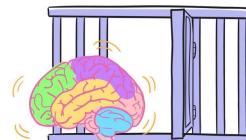

“Fixed mindset”	“Growth mindset”
Đổ lỗi	Nhận trách nhiệm
Nghĩ tới những gì đã làm	Hướng đến cái sẽ làm
Học để/vì thi cử	Học để hiểu biết
Khen tài năng, thông minh	Khen ngợi nỗ lực, cố gắng
Khi thất bại → tại tôi dở	Thất bại → nỗ lực học
Ngại bị thách thức	Dám thách thức chính mình
Ngại hỏi vì sợ bị chê dở/dốt...	Sẵn sàng hỏi để mở mang tri thức, học hỏi điều mới
Bạn thành công, tôi khó chịu/ghen tức	Bạn thành công, tôi có thêm cảm hứng (học hỏi nơi bạn)

“Mindset” trong tương quan

- Người với tư duy cố định chờ đợi mọi thứ tốt đẹp xảy ra một cách tự động!
- Tư duy cố định tin rằng các vấn đề là dấu hiệu của những rạn nứt sâu!

- Người với tư duy phát triển biết rằng mình cần phải nỗ lực dựng xây điều tốt đẹp.
- Tư duy phát triển tin rằng bạn, người có tương quan với bạn, và tương quan giữa hai người có thể gặp khó khăn nhưng luôn có thể phát triển và thay đổi tích cực.

$$S = A \times E^2$$

- **S**uccess : Thành công
- **A**bility: Năng lực
(thông minh, tính cách, tài năng...)
- **E**ffort: Nỗ lực

Duckworth, A. L. (2016). *Grit: The Power of Passion and Perseverance*. New York: Scribner

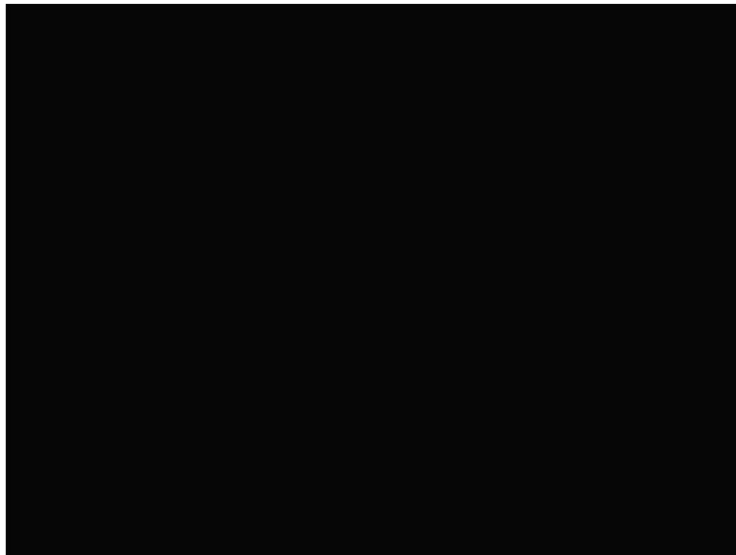
Ericsson, A. K. (2016). *Peak: Secrets from the New Science of Expertise*. New York: Eamon Dolan

- Tài xế taxi London
- “Chuột khoai tây” vs. “Chuột trại hè”

London Taxi Driver

- video.nationalgeographic.com/video/london-taxi-sci

London Taxi Driver

Những chú chuột đáng chú ý

- Chuột sinh đôi \rightarrow 2 nhóm chuột
- Chuột khoai tây và Chuột trại hè.

$$S = A(E) \times E^2$$

$$E \nearrow \Rightarrow A(E) \nearrow$$

Nếp nghĩ phát triển cho trò

Làm cách nào để giúp trò có được nếp nghĩ phát triển?

Thực hành

- Khi trò phạm sai lầm, ví dụ trong thực hành/bài tập/kiểm tra, làm chưa được một số hoạt động, thầy/cô làm gì?

- GV đón nhận sai lầm của trò
- GV giúp trò đón nhận sai lầm
- “Ồ, cái não của em đang học, khi em làm sai”
- Tặng một trái tim dễ thương

Thực hành

- Khi trò hỏi câu hỏi rất “ngô nghê”,
“khờ”, rất cơ bản... thì thầy/cô làm gì?

- Tôi vừa giảng cho các anh chị rồi đấy nhé. Vậy mà cũng chưa hiểu hả?

- Hãy để trò được lớn lên bằng những câu hỏi
- Đón nhận từng câu hỏi của trò
- “Cám ơn em đã đặt câu hỏi”.
- “Hãy tiếp tục hỏi vì đây là cách để em được lớn lên đấy”
- *** Nếu trò hay hỏi linh tinh thì hãy dành chút thời gian ngoài giờ giúp trò biết đặt câu hỏi đúng lúc.

Thực hành

- Khi trò đạt được kết quả tốt, làm được bài kiểm tra, hoàn thành tốt dự án...

Khen giỏi

Hãy thử khen quá trình

- Em làm tốt lắm! Hẳn là em thông minh, em có năng lực.
- Ồ, em giỏi tiếng Anh đấy. Em được điểm A bài kiểm tra vừa qua.
- Em đã đạt được nó! Tôi đã nói với em rằng em tài năng thông minh mà.
- Em là một học sinh giỏi!
- Em làm tốt lắm! Chắc là em đã làm việc thật chăm chỉ.
- Em thực sự đã gắng học cho kỳ kiểm tra Tiếng Anh và sự tiến bộ của em cho thấy thế.
- Tôi rất thích khi thấy em đã thử nhiều cách về bài toán đó cho đến khi em làm được nó.
- Tôi thích cách em cố gắng ở lại, giữ tập trung, và tiếp tục làm việc. Thật tuyệt!

- Trong thực tế, có 3 nhóm: Nếp nghĩ cố định, nếp nghĩ phát triển và nếp nghĩ “trộn lẫn”.
- Nhóm “trộn lẫn” có những nét của cố định và có những nét khác của phát triển.
- Mục tiêu của giáo dục tích cực vẫn là giúp cho cả những người có nếp nghĩ trộn lẫn có được nếp nghĩ phát triển

Đối diện thử thách		
Phát triển	Cố định	Trộn
Nếu tôi được chọn, tôi thường chọn làm việc khó, thách thức	Tôi làm những gì vừa sức tôi, những việc dễ. Không cố làm những việc khó.	Tôi cố làm những việc khó nếu có ai đó bắt ép tôi làm.

Đối diện thử thách		
Cố định	Trộn	Phát triển
Tôi không cố làm những việc khó. Tôi chỉ làm các việc dễ.	Tôi cố làm những việc khó nếu có ai đó bắt ép tôi làm.	Nếu tôi được chọn, tôi thường chọn làm việc khó, thách thức

Học hỏi từ sai sót		
Cố định	Trộn	Phát triển
Tôi muốn quên đi sai lầm càng nhiều càng tốt.	Tôi cố gắng tránh mắc phải sai lầm và không thích nghĩ về chúng.	Xem sai sót như cơ hội để học biết làm khác đi, làm tốt hơn trong lần sau.

Chấp nhận phản hồi và phê bình		
Cố định	Trộn	Phát triển
Tôi rất buồn bực vì những góp ý, nhận xét và có cảm giác muốn bỏ cuộc.	Các góp ý phê bình làm cho tôi cảm thấy khá khó chịu.	Tôi cảm thấy bình thản khi có góp ý nhận xét bởi vì tôi biết nó sẽ giúp tôi làm tốt hơn

Thực hành và vận dụng các chiến lược		
Phát triển	Trộn	Cố định
Tôi thích thú thực hành và cố gắng làm cả những thứ mới mẻ. Tôi muốn làm kế hoạch học tập của riêng tôi.	Tôi chỉ làm việc chăm chỉ, nỗ lực khi tôi phải làm. Tôi sẽ thực hành những gì tôi thấy tôi đã làm tốt.	(Sau khi học xong) Tôi không thích thực hành hoặc nỗ lực làm việc. Tôi không sử dụng những phương pháp khác nhau để học.

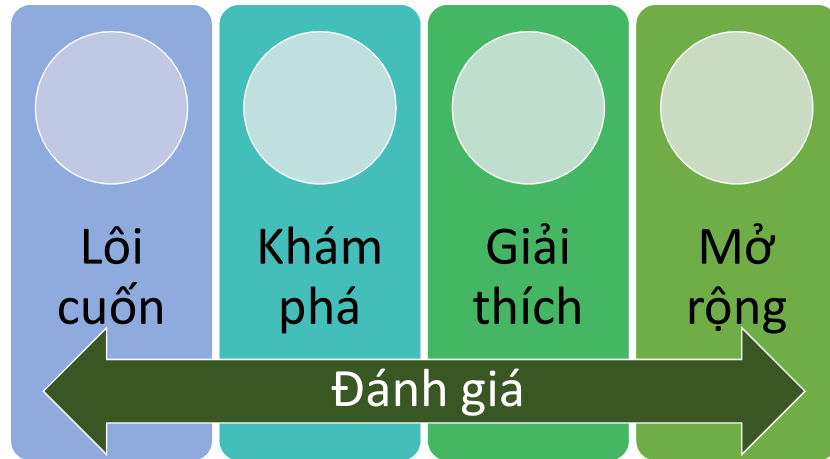
Kiên trì		
Cố định	Trộn	Phát triển
Tôi bỏ cuộc khi gặp việc khó.	Nếu gặp việc gì khó thì tôi xin ngay ai đó giúp và tôi không muốn cố gắng nhiều.	Tôi bám chặt vào nhiệm vụ và cố gắng làm ngay cả khi việc này khó khăn. Nếu quá khó thì tôi cố gắng hơn nữa.

Đặt câu hỏi		
Cố định	Trộn	Phát triển
Tôi không đặt câu hỏi khi gặp điều gì khó. Ngại bị chê dở.	Tôi có thể đặt câu hỏi khi gặp việc khó. Nếu tôi nhận thấy bài tập/nhiệm vụ quá khó thì tôi không hỏi và muốn bỏ cuộc.	Tôi đặt nhiều câu hỏi cụ thể. Tôi làm bất cứ cái gì để chắc chắn rằng tôi hiểu rõ.

Chấp nhận rủi ro		
Cố định	Trộn	Phát triển
Nếu việc gì đó quá khó thì tôi không làm. Tôi thà không làm, không học thêm điều gì đó hơn là làm sai.	Tôi có thể muốn thử/cố gắng làm việc khó, nhưng không muốn cho ai biết, không làm trước mặt người khác.	Tôi muốn thử làm, cố làm và sẵn sàng chịu thất bại hơn là chẳng bao giờ làm. Tôi sẵn sàng chấp nhận rủi ro.

Mô hình 5E cho hoạt động trải nghiệm

Mô hình 5E cho dạy – học (giáo án 5E)

Hoạt động trải nghiệm: **GIẢI THÍCH** nên cộng thêm/thay bằng **LÀM/THỰC HÀNH**

Mô hình 5E cho dạy – học (giáo án 5E)

Hoạt động trải nghiệm: **GIẢI THÍCH** nên cộng thêm/thay bằng **LÀM/THỰC HÀNH**

E1 – Tạo lôi cuốn

- Hoạt động làm nóng, phá băng [nếu cần].
- Giới thiệu nội dung/công việc sẽ làm trong giờ học này.
- Đưa ra [một cách thật thuyết phục+có độ nhấn tốt] những lợi ích quan trọng của kiến thức+kỹ năng từ bài học. Có thể dùng hình ảnh, video ngắn, ... để minh họa .
- ...

E2 – Khám phá

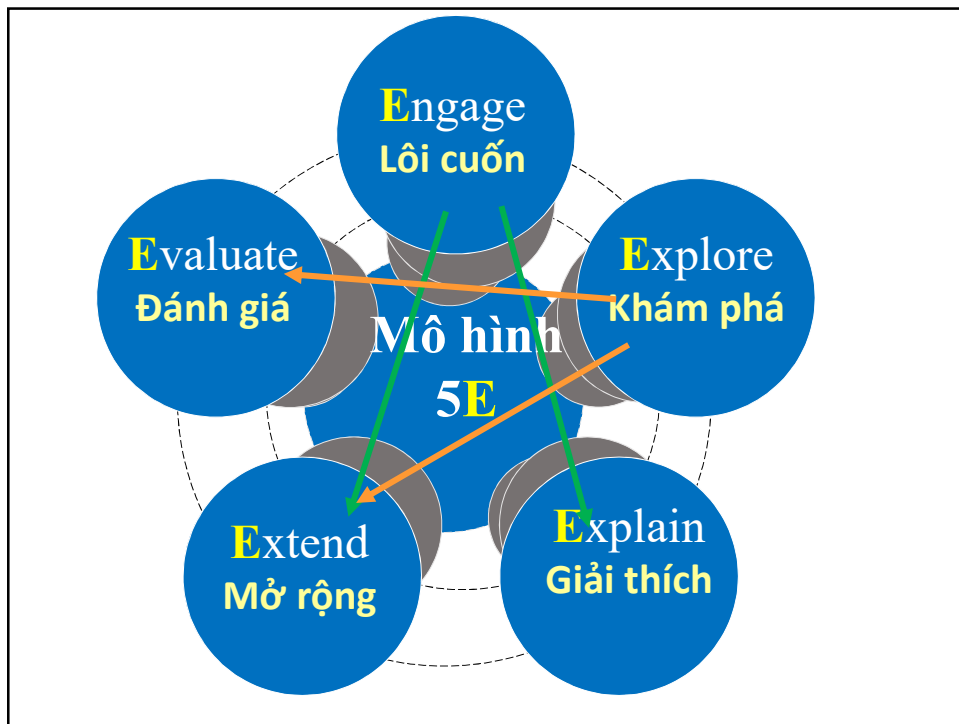
- Cần làm gì [đưa tình huống, đặt vấn đề, đặt câu hỏi...] để giúp học viên khám phá chủ đề/nội dung chính GV sẽ trình bày?
- GV đưa ra hoạt động gì [ví dụ thảo luận theo cặp/nhóm nhỏ,...] để lôi kéo trò khám phá ?
- Có những câu hỏi chính yếu nào cần lưu ý để trò động não suy nghĩ tìm ra câu trả lời?

E3 – Giải thích/Thực hành

- GV cho bài giảng về nội dung chính. Xin trình bày chi tiết các ý cần giảng.
- Trong quá trình giảng, GV có thể đặt những câu hỏi gì?...
- GV có cho thêm hoạt động (ngắn) gì trong lúc giảng?
- ...

E4 – Mở rộng

- Đưa ra những vấn đề/chủ đề/bài tập **mở rộng** gì? Bằng cách nào (đặt câu hỏi, tình huống, hình ảnh, video...).
- Dùng hoạt động gì (làm bài tập cá nhân, thảo luận theo cặp/nhóm, thi đua, ...)?
- Trình tự đưa ra các câu hỏi/bài tập/... như thế nào ? (đơn giản → phức tạp; dễ → khó)
- ...

Vận dụng 5E trong giáo án

- 5E có thể nằm trong từng bước của chủ đề.
- E1 (lôi cuốn) có thể xuất hiện trong các E khác
- E2 (khám phá) cũng có thể xuất hiện trong E4 (mở rộng)
- ...

